

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félre . . . 2 frt.
negyedére 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér óra 15 kr.

Választás előtt.

A míg a képviselőházban lázas jelenetek közben foly a költségvetési vita, melyben aránylag igen kevés szó van hazánk háztartásáról, az alatt a vármegyék készületet tesznek a tisztújításra. „Az utolsó tisztújítás lesz ez”, mondják igen sokan, míg mások azon reményben vannak, hogy ez még sem lesz a „legutolsó”, mert hiszen ez előtt hat évvel szintén az „utolsó választás” motója járt s íme a lefolyt idő alatt mi sem történt arra nézve, hogy az ugynevezett politikai tisztviselők szervezetének valami módosítás történjék, s legfeljebb azt engedik meg, hogy a következő ciklus alatt komolyabb tanulmánytárgya lesz a mi közigazgatásunk, mely eddig pro et contra, annyi tintaáradat okozója volt.

Lapunk is eleget szellőztette e kérdést s a választás fenntartását kívánta az ellenőrzés szigorubbá tétele s az ügymenet lehető egyszerűsítése mellett. — De nem is erről akarunk szólni, mert — mint minden reform, ez is első sorban nevezetes pénzáldozatot igényelne, s az ország okosan teszi, ha súlyos pénzügyi helyzetünket, a nagy adókkal helyreállított budgetünket tekintve s meggondolva azt, miszerint vannak kötelezettségek, melyek a közigazgatási helyzet emelése, a népnevelés fejlesztése terén még előbb és nagyobb mérvben igénylik bőkezűségét, — a vármegyei adminstratio rendezését a jelenlegi szervezet körében eszközölni.

Míg azonban a törvényhozás s a kormány hozzáfogna az ily rendezéshez, mindazok, kiknek szíven fekszik a százados autonómia megvédése; — mindazok, kik tudják, hogy nem a szervezet, hanem azok hibásak, kik vagy visszaélnek vele,

vagy nem ismerik előnyeit, — gyakorolják törvényadta jogait a vármegyék javára. — Van elég terük reá és széles, nagy hatáskört biztosít számukra a törvény. Eltekintve a tisztújítástól, ott van az a számos bizottság és választmány, melyet a tötvényhatóság közgyűlése választ s melyek közül pl. az állandó választmány, melynek kebelében sokkal tüzetesebben vétetnek elő a közgyűlés tárgyai s a különböző indítványok, 60 tagjával az egész vármegye nézeteinek hü tükre lehet. Tessék részt venni benne. Ott van a többek között pl. a községjegyzői vizsgáló bizottság; nehéz felelősség van tagjaira róva. kiknek tanulni és itélni egyaránt kell. És így tovább, annyi alkalom van adva a jóra való tehetség kifejtésére és érvényesítésére, hogy kiki szellemi erejéhez és buzgalomához mérten hozzájárulhat a vármegye emelésének nem kicsinylendő munkájához. Igaz, ez némi anyagi áldozattal jár. De hát őseink áldozatkészsége vajjon csekélyebb volt-e? ha ezen áldozatkészség nem lett volna, szólhatnánk-e most egyáltalában a vármegyéről, mely annyi jelesünk emelkedésének támogatója s annyi nemes eszme életrekeltenek s fejlesztésének eszközlője, védője volt? Önkormányzatot csak áldozatkészséggel s mindnyájunk közös, egy célra törekvő munkájának erejével tarthatunk fenn. A helyi önkormányzat erejének ellanygulása könnyen kihat az egész országra is s hazánk történelme a közszellem erőteljes működése hiányának elég szomorú eredményét mutatja fel.

A tisztújításra való befolyás képezi kétségtelenül a legfontosabb jogot s bár — ez alkalommal először — számos tisztviselő állása, így a számvevőké, az orvosoké a főispán kinevezésétől függ, — ezek működésének ellenőrzése is oly jo-

got képez, mely kellően használva, csak jó hatással lehet a megyei adminstratióra és talán arra is, hogy a kinevezés és választás eredménye felett, bár kisebb körben, ítéletet lehessen mondani. A kinevezés rendszerének valami különös barátai azonban nem vagyunk, mert a törvényhatóság közegeinek meghallgatása, a bíróságoknak szokásos kijelölés formájának is mehozásával eszközölheti azt a főispán s — minden felelősség nélkül olyanokat is nevezhet ki, kik idegenek lévén, sem a megyei viszonyokat, sem a személyeket, sem a multat, — melyet a jelen megérthetése végett ismernie kell, — nem tudván, — amint más téren már elég példa mutatja, nagyon hajlandók a kicsinylésre, a feltétlen rosszslásra s a felületességre, mi aztán nem emeli a jóra való összetartás s a feltétlenül kívánatos bizalmat. Mindazonáltal ne feledje senki, hogy egyszerre mindent, a mi emberi, reformálni nem lehet, s hogy sem egy rendszertől, sem annak intézőitől és tisztviselőitől mindég és kivétel nélkül csak abszolút jót követelni és nyerni óhajtás marad ugyan minden időben, — de ahoz a célhoz törekedni s a lehetőségig el is érni mindnyájunknak kötelessége.

Nagyenyed város közgyűlése.

A folyó hó 23-én tartott közgyűlésen be mutatottat — a teljes szövegében helyben hagyott — „Vásár vám tariffa”, melylyel kapcsolatosan a piaci vásárvám és a bor behozatali vám szedése, a mult évi bérösszegek biztosítása mellett — a jelenbeni kezelőkkel a jövő 1890 és 1891-ik évekre is meghosszabbították míg a barom vásári vám kezelése továbbra is a városi hatóság kezelése alatt hagyott meg.

Ezután bizonyos lehangoltsággal — melyet az ügy jövője felőli bizonytalansága keltett, fogadta el a közgyűlés

Pont 3 órakor felhangzott a Talján őrnagy „Indulj!” vezényszava és az előhadzászlóalj megindult. A mint már ez megesik, a „fáradhatatlan”nak jóhiszemű tévedése a rozvátii táborozásról szájról-szájra tovább terjedt; az igazat egyelőre csak a tábornok törzse tudta!

Meleg nap volt. Az eddigi menet hét órai tartama már az elővéd csapatait is nyomta, pedig ezeket a friss levegő jobban átjárja, hát még mennyit kellett a főszoznak szenvednie, mely folytonosan egy por- és gázfellegbe burkolva folytata utját. Mikor az elővéd Rozvátion átvonult és meg nem állott, mikor még vagy egy óra hosszáig tovább előre haladt, — a katonák bámulva egymásra néztek és nem egynek jövedve ácsapott komolyságba, sőt szomorúságba. Óh Matyi, a ki ekkor téged nem látott, nem is látott még szánalmat keltő siralmas ábrázatot. Matyi erősen hitt a szárnyra kelt hírből, Matyi már már örült, — de mily csalódás — Matyinak tovább kellett mennie.

Lassanként az a bizonyos 3 kilométer is véget ért, az elővéd tartalék ahhoz a bizonyos „utesomóhoz” ért, melyet a hadosztályparancsnok megjelölt. Az elővéd tartalék itt fejlődött; az előhad zászlóaljnak még tovább, még előbbre kellett mennie. Az őrnagy azt a parancsot vette, hogy az előhaddal vonuljon fel a magaslatra, menjen át ott „biztosított megállásba”, mert az ő oldala alatt fognak az elősők kiállítani. Csak majd, ha ennek vége lesz, szabad neki is az előtartalékhoz csatlakozni oda az utesomóhoz bevonulni és pihenni. Biz addig még eltelt egy pár óra.

Haj! mennyi löherét, mennyi téli vetést emésztett fel ez a felvonulás! Haj, ha a háború e mezei károkat is megfizetné, — de igaz, hisz ellenséges földön vagyunk! — hát a mit el nem lehet kerülni, csak le kell taposni! Igaz, hogy mégis csak kár érte. De ha nem lehet elkerülni.

„Második zászlóalj előrsül!” — és most a tábornok adta ki parancsait az előre szállított századosnak. „Négy

TÁRCZA.

Hadi képek.

ELŐRSŐN.*

Nagy pihenő. De ma nem kurtjel adja tudtul. „Az ellenség közelében tilos a kurtjel. Már pedig június 7-én délelőt szentül hittük, hogy az ellenség közel van. Utközmeteneknél, melyeknél, mint már neve mutatja, mindent az útközetre való tekintettel kell elrendelni, a hosszú pihenőkről lehetőleg már, előre intézkedtünk, de a kurtjelt nem fuvatjuk. Az elővéd azt a parancsot kapta, hogy a már említett hegyháton az ettől délre, a víz mellett, tehát a völgyben pihenő hadosztály részeit őrsők kiáltása által biztosítsa, hogy a főszozloptól kiküldendő oldalvédekkel összeköttetésbe lépjen, aztán délután három órakor tovább induljon és Rozvátion át előre haladjon. A fáradhatlan jól hallotta: „Rozvátnál táborba száll a hadosztály.” Csak hogy nem hallotta végig. A folytatása pedig az volt: „Az elővéd a menet végén elősőröket állít ki. közelebbi utasításokat a hosszú pihenő alatt fog kapni.”

Meg is kapta. A hadosztályparancsnok személyesen előre jött az elővédhez, széjjelnézett a tágas völgyisikon, „tájékozta” térképét, leolvasta a tájék egy-egy nevét, aztán a tábornok-elővédparancsnokhoz fordulva lassu szóval intézkedett, mialatt a dandár vezérkari tiszt a kiadott rendelkezést a kéznél levő másolókönyvbe jegyezte. „Igen szép, áttekinthető vidék! — Látja tábornok ur, az I. hadosztály ott a patakól északra” és a lovaglóbójával oda mutatott, — „egészen a nagy erdőig több csoportban fog táborba szállani. Tőle délre, tehát mögöttünk lesz a 2. hadosztály tábor. A hadosztály törzshadi szállása és egészségügyi intézete Rozvátban

*„A mi hadsergünk” című műből.

lesz; a hadtest főhadiszállása is oda jön. Látja ezt a falut ott?” „Látom nagyméltóságos ur!” „Ez az I. hadtest éjjeli táborhelye. A 2. hadtest ott táborozik keletre, a 3. pedig tőlünk nyugotra ott — nézze a térképet — a hol a mellékutak a széles völgyet átszelik.” „Mint az I. hadosztály előrsparancsnoka, ön főörseivel megszállja az egész vonalat ama három hársfától kezdve — látja ott a völgy tulsó szélén, vagy kilencz kilométerre tőlünk?” — „Igen is látom excellenciás uram!” — egészen a szélmalomig. Az előstartalék ott lenn álljon a völgy tulsó szélén a hol az utak egy csomóba érnek, vagy 3 kilométerre északra Rozvától. A hársfáknál és a szélmalomnál csatlakoznak a szomszéd hadtestek főörsei. Az ellenségről tudva van, . . .” a többit már csak suttogva halk szóval mondta el a tábornoknak.

Az ugy látszik meg volt lepve, mert nagyon esudáلكozó arezot mutatott, mi nem hallottunk semmit, a tábornok sem szolt semmit. „Ha az ellenség támad, ellenállás a magaslat hátán. — Holnap tovább előre megyünk.” „Gondold meg” fejezé be mosolyogva szavait, miközbe észrevehetőleg elhagyta az eddigi szolgálati hangot és modort, neked ma öt különböző dolgot kell biztosítva érizned: Tenmagadat, a te csapatodat, az ér hadosztályomat és a hadtestnek mögöttünk táborozó részeit. . . .” — „Kérlek ez még csak négy? — Az ötödik a becsületünk és hírnevünk.” Errel lóra szállt. — Jó éjt és jó mulatást!” — és otthagya a tábornokot az elővédjével, mely a menet után előrs lesz. Ilyen volt ő mindig. Nem heveskedett az soha sem. Mindig megfontolva beszélt, ugy hogy meglátszott azon a mit mondott, hogy előbb fejében jól meggondolta. Nem fenyegetőzött ő, nem is lármázott, anélkül is engedelmességre talált ő mindig. Annak, a ki az emberek vezetésére és vezényletére van hivatva, különösen a jobb és nemesebb emberekkel szemben mindig ilyennek kellene lennie.

y módon takar
a volt, s lóvaink
gyes esetekben
kát is végeztek,
magától értetik,
egkezdése előtt,
y esetben nyers
kül, hogy meg-

lik éve, írja dr.
a csillagfűrtöt,
présselés kon-
velvettette ker-
rvasmarha mobó
sem mutatkozott.
sokkal nagyobb
egyözőiheseuek
s okörnek szesz-
gtürtöt. Présselés
tebbe kell venni.
ebben préselni, a
tlen.
sokféle gazdaság
gujabb haladás e
késztönek belöle.
eben. A papiros-
hogy ruganyossá,
tágnak, mint
vaspatkók fölött.
em árt, a hasz-
ördesek marad-
rt ugy ragaszják

Nagyenyed.

Csapa- dök összege m m	Megjegyzés
0-3	borult viharos
1	borus csendes
0-6	borus csendes
—	szelés
—	csende
8-11	derős dén
1-9	borus szele-
—7-2	szelesebb

g derült fagyos.
Közi dr. F. D.

g:
TÖRÖK BERTALAN.

ANOS.

őispánjától.

ehérvármegyében
s alkalmából —
§-ában gyökerező
ezésem által be-
lyázatot nyitok ;
javadalma 1000

vadalma 650 t rt.

s. javadalma 900
ny.

özgyám) javadalma

adalma 450 frt.

ok, a verespataki
fizetés és 60 frt.

a marosújvári, a
ely koneza) és az
adalmok egyenkint
átalány.

n, hogy az 1883
erint fölszerelt és
hozzám folyó év
te, később érkező
tebbe.

er hó 14-én.

Kemény Kálmán,
főispán.

a Város képviselője által — a kiküldött pénzügyi közzeggel folyó hó 20-án meg tartott tárgyaláson a Város és vele egyben csatolt Felenyed területén a jövő 1890-ik éven kezdőleg gyakorlandó kizárólagos korcsma jogosultságért fizetendő évenkénti 21.200 frt magas bérösszeget. — az első évre feltétlenül a két utolsó évre pedig a felmondás fenntartásával. —

Miután azonban a város kárára sokan újabb ajánlatoktól lehet tartani. főispán úrnak és Dárdai Sándor képviselőnek közbenjárása lett elhatározva. — s a főispán úr felkérésére egy küldöttség lett választva.

Bejelentetett a város legtöbb adót fizető képviselőinek a jövő 1890-ik évre összeírt névjegyzéke. Továbbá bé lett jelentve a folyó hó 8-án megtartott városi összes pénztárak hivatalos vizsgálatának eredménye, mely szerint a rendes kezelés folytán hiánylat egyáltalán nem találtatott.

A „Nemzeti szálloda“ vendéglő január 1-től kezdve 3 évre 567 frt hasznobéért Konya Albertnek kiadott. Fűzi Katinka kézimunka tanítónőnek kivételesen 3 évi tartamra, évenkénti 2 öl tüzi fa szavaztatott meg és végül Reoli Károly szavazás útján a városi törzs-polgárok sorába felvétellett s ezzel a tárgysorozat kilet merítve.

Nagyenyed város legtöbb adót fizető képviselőinek az 1890-ik évre összeírt névjegyzéke. Rendes tagok: Bethlen főiskola: 1826 frt 56 kr, Kisebítő takarékpénztár: 1778 frt 68 kr, Özv. I. Angyal Gáborné: 493 frt 2 kr, Cairner József: 435 frt 48 kr, *Müller Mihály: 415 frt 90 kr, ügyvéd. *Folyovics Sándor: 414 frt 22 kr, ügyvéd. *Megyes Bálint: 470 frt. *Ifj. Winkler János: 396 frt 90 kr, iparkamarai tag. Ev. ref. egyház: 120 frt 92 kr, 386 frt 90 kr. *Kerekes Mihály: 368 frt 56 kr, ügyvéd. *Dr. Magyar Károly: 322 frt 96 kr, főorvos. *Gráf János: 320 frt 78 kr, iparkamarai tag. *Dr. Boez József: 304 frt 76 kr, fő orvos. Straub János: 279 frt 62 kr, Minorita társház: 272 frt 61 kr, Reznek István otodai: 262 frt 45 kr, Korbuly Bálint: 252 frt 42 kr, Özv. Veress Miklósné: 242 frt 55 kr, Özv. Man, gesius Frigyesné: 240 frt 59 kr, *Garda József: 231 frt, tanár. *Szilágyi Farkas: 260 frt 8 kr, lelkész. idősb Winkler János: 250 frt 63 kr, *Ludvig János: 196 frt 68 kr, okl. bányász. *Szini János: 191 frt 54 kr, lelkész. Scheidel József: 187 frt 37 kr, *idősb Gáspár János: 176 frt 72 kr, tanár. Sebesi Ádám: 175 frt 14 kr, Jovian Jenő: 174 frt 62 kr, kir. törvénybíró.

Pót tagok: Bisztricsányi Lajos: 171 frt 93 kr, Varró Gergely: 153 frt 65 kr, *Bíró Miklós: 149 frt 34 kr, Munkácsy Zsigmond: 146 frt 80 kr, Erős István: 135 frt 53 kr.

LEVELEZÉS.

Verespataki levél.

Nagyó. — Kohó. — Csörgő. — Megyei bizottsági tagok választása. — „Jók a bányák.“ — Szerencsétlenségek.

A verespataki nagytó választmánya nem régiben tisztújító közgyűlést tartott. Elnökül Ajtay János; igazgatóul Jánky Kálmán; pénztárnokul Drégán János választott meg egyhangulag. Régi óhaja volt a választmány.

főors, mindegyik egy-egy század és 3-3 lovas; a főörök vonala ez a hosszú hegylát, mely általunk éppen áthaladt völgyet észak felől szegélyezi, úgy szólván elzárja. A főörök akkép elosztva, hogy egyre-egyre körülbelül 2500 hosszú vonal jusson, mely „tábori őrsökkel“ lesz megszállandó.

„Főzni lehet, mihelyt a husszállító kocsi megérkezik és a főörökhöz az utat megtalálják. Mikép viselkedjenek, ha az ellenség támadásra indulna. A tábori őrsökönél tüzet rakni nem szabad; hisz náluk úgy se főznek, hideg sincs az ellenség pedig közel van. Jelentések minden fontosabb eseményről, különben pedig két-két óránként az elővédtartalékhoz küldendők.“

Biztosított menet — indulj!

A századosok tisztelegtek; kiki az ő századjához sietett. És néhány perc múlva négy különböző irányban négy századot lehetett látni, a mint mindegyik elől, jobbra, balra járőröktől környezve a magaslat oldalán felkapaszkodik, mindegyik azon pont felé törekedve, mely a parancsban számára ki lett tűzve. És még mielőtt a nap ott hadseregünk legszél-őbb balszárnya mögött lealézott, a hadsereg egész arczterülete el lett zárva. A tábori őrsök — mindenütt egy altiszt és nyolcz közlegény — elég sűrű vonalban, a fontosabb pontokon tiszti őrségek körülbelül 800-1000 lépésre a főörök vonalától, de mindenütt a terephez alkalmazkodva, a járőrök élénk czirkálásával egybekötve és mind ez a sok éber szem figyelmeztetve oda áttekintgetett a hallgatag sötét erdőkre, melyek bizonyára ellenséggel megrakva, — de talán üresek is lehetnek, még nem tudtuk. Éjjeli kilenc órára mindegyik a főöröstől a tábornokhoz érkeztek a megszálló jelentések. A tábornok erre megnyugthatott, de még le nem nyughatott.

A meleg napra tiszta derült est következett. A jól áttekinthető táj, mint egy térkép terült el szemünk előtt. Az ellenséges oldalon ott egy mellék völgy, apró

nak Ajtay Jánost elnöknek megnyerhetni, mert már egy évtizeddel ezelőtti elnökösködése alatt megmutatta, hogy a nagytó ügyét szívén hordja, s erély, buzgalma folytán a tavakat legnagyobb rendben és a legjobb karban tartotta. Most már a választmány óhaja teljesülvén, bizony reméli, hogy a nagytó ügyei ismét a régi jó rendben fognak folyni s a nagytó régi állapotába vissza fog helyeztetni.

Valami francia társulat községünkben egy általuk kohóknak nevezett gépet állítottak fel. Megnyitás előtt és után egy idevaló nagyszájú emberrel ezen kohóknak nagy reklamot csapattak s a félrevezetett emberek tömegesen vitték beváltás végett meggyújtott „marájukat“, hogy az aztán kapandó pénzéből tölire maguk fával és dísznóval ellássák. No de meg is járták! Az olyan maráért — mit a zalatnai kohó métermázsánként 5-6 frtért vált be, — vagy semmit, vagy pedig oly csekély árt ajánlottak, hogy a milyen tömegesen vitték, ép oly tömegesen hordták el ismét marájukat és vitték a némelek által mindig kritizált zalatnai kohókhoz, melynek egy olvasztó platina üstje krszeresen többet ér, mint ezen új kohó összes szorelvényei.

A nagy port felvert Jánky-estyi csörgő is — egy kevés munka hiányával — egy bronz bányászszal az oszlop tetején Verespatak piacán díszel. S nem csak hogy most kristály tiszta forrás vizet kapunk közelben, de az elesapóások által telen-nyáron mindig bőven lesz jó vizünk s a csörgő közelsége által minden család évenként vízfordás ezimen 10-20 frtot — eltekintve a cselédek idővesztését — megtakarít. Ezen igazán közérdeku ügynek annyi irigye, ellensége, szakértője, nem értoje, rosszat jövedelője volt s annyian jajdultak fel, hogy áldozatot kellett hozniok — hogy borzasztó! Most ezek elcsendesültek s hallgatnak mint a nyul a bokorban, látván annak megfizethetetlen előnyét.

A megyei bizottsági tagok választása is megtörtént. Ezt csak azért említem, mivel ezen választás alkalmával mérte össze erejét a szabadelvű és mérsékelt ellenzéki párt először. A szabadelvű párt jelöltjei 22 szavazattöbbséggel győztesen kerültek ki a választási urnából. A mérsékelt ellenzékiek különben megtették azt a szívességet Verespatakban, hogy egy verespatakit sem jelöltek ki megyei bizottsági tagnak, de meg is buktak képviselőjük és elnökükkel — élükön s győzött a régi jó viszony Abrudbánya és Verespatak között, melyet a szabadelvű párt ápol s melynek következménye az, hogy a most megválasztott bizottsági tagoknak fele abrudbányai, másik fele pedig verespataki.

Az összes fővárosi lapok — ezek között a „Pesti Hirlap“ — nem régiben — ránk nézve meglepő — hirt hozták, hogy „jók a bányák“. Hogy honnan vették ezen hirt levelezők fel nem foghatjuk! mivel tan s o h a o l y r o s s z a k, mint jelenleg a bányák nem voltak. Nem csak hogy aranyt nem adnak, de áldozatot is követelnek. A mult héten nem éppen 20 óra lefolyása alatt két embert zuzott össze a felismerhetségség két bánya. Az egyik áldozat egy 21 éves fiatal ember volt — kinek atyja is ily szörnyű halállal mult ki — kire a táruaban

erdősoportok a hegyoldalon, a völgy fenekét gyönyörű zöld bársony borítja, szélén egy falu, melynek kertjeiben akár a tyukok koparását lehetett látni. Jobbra-balra szelid emelkedésű hegyhátak, alacsony, zöld vetésekkel; ezeken álltak a mi főörseink. Es ha hátra, délre fordulunk mögöttünk a mértföldekre terülő völgy, melyen délután átvonultunk. Még tovább délre egy újabb magaslat, mely e széles völgy déli határát képezi. Ott van — de már csak távozással látható — a pont, hol a hadosztály parancsnok kiadta előőrsintézkedését, meg lehet ismerni a kis ligetről és az utnak kigyózó kanyarulatáról melylyel a völgybe huzódik. A kinek éles szeme volt. a táborban csapatszlopokat is vélt látni! De biz az csak képzelődés lehetett, mert már az est homályában oly távoli tárgyakat megkülönböztetni nem lehetett. A pont-ról, hol mi álltunk gyönyörű kilátás nyílt. Itt állt egy kimagasló dombon a 3 ik főör; a főörök t. i. minden hadosztálynál jobbról balra sorban számozotának. Nem sokára ide jött az őrnagy is, mint azon két zászlóalj parancsnoka, melynek négy százada előőr-szolgálatban állott; és alig telt el egy óra, már itt volt a tábornok is az előőr felállítás megszemlélésére. Addig átadta az előőrszolgálat parancsnokságát a mi ezredesünknek. Mivel az előőrök vonala 8 kilométer hosszú volt, biz ez a szemle a hosszú napi után még jókora esti mulatság volt az őreg ur számára.

Vele volt a parancsőr tisztje is.

Őrnagy ur! — kiáltott már husz lépésről — ott ott hízogot látok, ott nincs összekötött s, nincs biztosítás és sűrűn mutatott egy erdőcsucra, mely a völgyből fenyegetőleg felhúzódott a hegyhátig és rögtön magára vonta az őreg katona tapasztalt szemét. De mikor a mi dombunkra ért, mely most valószínű „hadvezér dombja“ lett, meg lőn nyugtatva. Ahá, látom már! Oda egy tábori őrs van előre tolvá. Jól van, nagyon jól van! No úgy hiszem, elég lesz. Látom, hogy mindenütt kellő

a kőkihordókra ügyelet közben egy nagy köszikla — bányászok által az ugynevezett „bulha“ — bullot; a másik egy 60-70 év közötti cányász, kire szintén egy félház nagysági szikla hullott munkálkodása közepett. Miadkettő szőnyet halt.

Egy máik szerencsétlenség is történt, de ez nem a föld mélyében, hanem a nyílt széles uton és — Isten csudája! — szerencsés kimenetelű volt. Egy fiatal pesti kereskedő Verespatakról Abrudbányára menőleg eleget figyelmeztette kocsisát, hogy ne az utszélén hajtson, de ez — tán éppen a sok figyelmeztetésért — nem hallgatott az utazó szavára, minek következménye az lett, hogy a koesi és 3 ló (szerencsére az utazó és kocsis leugrott) egy az ut mellett lévő mintegy 15 öl mély árokba zuhant. A kocsis igen buzgó kereszttyű lehetett, mert dacára annak, koesi és lovak oly mélyre zuhantak, sem a koesi nek sem pedig a lovaknak — egynek kivételével, melynek láta eltörtött —, de még a rintás lőröndnek sem történt semmi bajok.

Jánky Kálmán.

VEGYES HIREK.

Hymen. Varró Domokos, kir. ménök, f. hó 25-én tartja Nagyszebenben esküvőjét Jánosi Ágosta Anna kisaszonnyal, Jánosi Sándor Nagyszebeni kir. törvényszéki elnök szép és kedves leányával. Öszinte örömmel üdvözlőjük az ifju párt, kiknek boldog frige a szív legnemesebb érzelmeiből eredett.

A megyei tisztújítás közledek, de egyelőre kevés feljegyezni valónk van. Miksa Miklós pénztárnok, tiszviselőnk Nesztora nyugalomba készül vonulni s helyébe Kuntz A. szolgabíró pályázik, helyébe Csuka Domokos jól képzett közigazgatási gyakoronokot emlegetik. — Imecs Domokos, a m. újvári j. főszolgabírája sem fog — mint mondják — fellépni. Helyére Varró Lászlót óhajtották volna; ki azonban ezuttal nem fogadhatja el e szép állomást, melyre Frits Vilmos, Chirilla István, Imre Károly szolgabírák s talán még többen készünek pályázni. — Ugyancsak szolgabírói állomásra fog valószínűleg pályázni Imrich Arnold m. újvári kir. j. bírósági jegyző, jó kriminalista is.

Regálebériók versenye. A r. t. városok jelenesen Gyulafehérvár és Nagyenyed, nem a legkellemesebb megjelapetésben részesülnek az egymást tullicizáló keres-márlási jogbérő aspiránsok ajánlatai folytán. Aig állapodik meg a város egy méltányos összegben, tesz az állam által elfogadható ajánlatot, rögtön akad élelmes konzortium, mely tullicitálja. Igy Gyulafehért már 26.000 frtot, Nagyenyedért 21.000 frtot ígérnek, kik aztán a szegény városi polgár keresmárosokon remélik felrántani a korribilisnek vélt jövedelmet. Enyed végül b. Kemény Kálmán főispánhoz fordult közbenjárásért, s ő mlga, ki vármegyénk ügyeit szívén szokta viselni, — a Kovács Gyula polgármester által vezetett küldöttségnek megígérte hathatós támogatását.

tervékenység és éberség uralkodik; a járőrök sűrűn czirkálnak. Egy kicsit talán nagyon is sűrűn. Tudom-embereknek ez még új dolog és ugyszólván mulat-ágos, nak találják; de majd éjjel után mindnyájan alszanak. Tudja mit őrnagy ur, hadd aludjanak az emberek inkább most és majd éjjel után tartson főnn ily sűrű járőrmene-tet. Értette őrnagy ur? Gondolja meg, hogy őn most öt dolgot őriz: először ön magát, aztán csapatját, aztán a hadosztályt, aztán a hadtestet és végre becsületünket és hírnevünket. Jó éjszakát, jó mulatást! — mond és laasu ügetésben balra a szomszéd főörshöz tova lovagolt.

Ugy látszik az őrendő öt dolog, a mit a hadosztályparancsnok ezélatosan felsorolt, megtette batását. A tábornok is ugyanez öt dolgot lelkére kötötte az őrnagynek és valószínű, hogy ez is tovább adja század-parancsnokainak. Igy hatja át a katonaságnál a vezér szelleme fokozatosan a hadsereg minden tagját.

Most pedig minekutánna jól elvégeztük dolgunkat, azon vettük észre magunkat, hogy éhesek vagyunk. De biz az nem használt semmit, enivalónk nem volt. Épen az átvétel napja volt, a legényeknek nem volt kenyeret és a husszállító kocsi — hol voltak ezek? hol volt az élelmes élelmező tiszt? hol az élelmes markotányos? — Szegény Matyinak ma rossz napja van. Már Szajás paj-tás sem állja meg szó nélkül.

A káromkodók pedig bosszuságukat szerelvényükön töltik és tisztogatás közben összeszedik szijazatuk minden csatját, puskájuk minden csavarszegét. Nem használt semmit. — A 2-ik főörnél tüzet raktak. Hát azoknak van mit enniük? — El kell küldeni hozzájuk. De hogy van! — jelenti a járőr. — nincs azoknak egy morzsájuk sem! hanem azt mondták, hogy nekik könnyebben esik a várakozás, ha lsgalább a sósviz forrását látják. — Vagy csak minket akartak bosszantani?

(Folyt. köv.)

roskedőn egészen kül hogy valskinek történetek vagy oda hangok, olykor m esuda há kolt hied az őrdög gyerek s nyire esa meg a s elszántásá tőleg a c és leszali ezt a dol Ariadne mint val a pince körül hur kiderítette mindanny markában a pincek borzongat szivű és ben legal des állap

és orvos 5 én lev

csapás én án történ között tö széppé té helye is.

gészeti és ber hó 1- nagyterm telettel meg nőki meg és a szán olvasása: alatt viva gyálest m tartatik. elnök. Pál

segélyező sziveskedt dek Samu Szilágyi I Sándor, I Özv. Grün né, Br. H 30 kr. Fő kör nevű

* R 40 kötet re előfizetőt a áldozattal s legújabb re készletet el ebből külön szolgálatot előfizetőink rendelkezvé bekiadására kötetet 25 idő alatt ki regény, ösz Hugo Vieto Hugo Vieto Hugo Vieto 3 kötet; Du királyno 4 „Valentine Richebourg dráma“ 2 k szép nő reg kötet. Wilki regény (össz csak 10 frt. krajczárral.

Meteor

A v alatt álló annyira k hogy nem sorban, Wetter

ay köszikla —
— hullot; a
re szinten egy
blása közepett.
nt, de ez nem
on és — Isten
Egy fiatal pesti
menőleg eleget
en hajtsón, de
nem hallgatott
az lett, hogy a
kocsis leugrott)
arokba zuhant.
mert dacára
k, sem a kocsis
vételével, mely-
öröndnek sem
ky Kálmán.
k f. hó 25-én
osta Anna kis-
ír. törvényszéki
ömmel üdvözöl-
ív legnemesebb
de egyelőre
lős pénztárnok,
voului s he-
be Csuka Domo-
t emlegetik. —
birája sem fog
Varró Lászlót
fogadhatja el e
illa István. Im-
ben készülnék
sa fog valószí-
kir. j. bírósági
t. városok je-
legkellemebb
ülfizetők kores-
rtán. Aig álla-
egben, tesz az
akad élelmes
lafehéért már
igérnek, kik
osokon remélik
Eayed végül
benjárásért, s ő
viselni. — a
küldöttségnek
árorsók sűrűen
sűrűn. Tudom-
vau mulatagos,
ajajan alszanak,
emberek inkább
sűrű jóröme-
hogy ön most
esapatját, aztán
be-üfletünkét
! — mond és
tova lovagolt,
mit a hadosz-
egtetete hatását,
kötötte az ör-
adja század-
asagnál a vezér
agját.
ztük dolgunkat,
vagyunk. De
nem volt. Epen
v volt kényeret
k? hol volt az
arkotányos? —
Már Szájas paj-
szerelvénükön
szijazatuk min-
t. Nem használt
t. Hát azoknak
ájuk. De hogy
egy morzsájuk
önnyebben esik
látják. — Vagy
olyt. köv.)

— Pórl járt ördög. Henzeli nagyenyedi ke-
roskedőnek raktáru is szolgáló pinczejével nem volt
egészen rendén a dolog a közelebbi időben, mert anél-
kül hogy abban ember vagy más élőlény tartózkodásáról
valskinek tudomása lett volna, a legesudálatosabb dolgok
történetek mindenkivel, a ki a pinczéből valamit felhozni,
vagy oda levinni akart. Már a lemenés előtt sajátságos
hangok, zörejek s csörömpölések voltak hallhatók, melyek
olykor megszűntek, de csakhamar újra kezdődtek. Nem
csuda hát, ha a tanonez népség közt az a nagyon indo-
kolt hiedelem kapott lábra és vert erős gyökeret, hogy
az ördög keze van a játékban. Kerülte is minden inas-
gyerek s szolgánapság ezt az elátkozott pinczét a meny-
nyire csak kerthette. Csúpan egyik inasgyereknek volt
meg a szükséges bátorsága, hogy bár félve, de kellő
elszántsággal lássa el a pinczebeii leendőket, hová hihe-
tőleg a cukor dobozok s egyéb harapni és innivalók fel-
és leszállítása is tartozott. A gazda végre unni kezdte
ezt a dolgot s a véletlen csakhamar kezébe juttatta az
Ariadne fonalát — jó erős czukorpárga képében, mely
mint valami távirda húzal a gátor fala mellett leszaladt
a pincze mélyébe s ott egy nagy üveg nyakát ügyesen
körül hurkolta. A mint az aztán következett nyomozat
kiderítette, a spárgának a külvilággal közlekedő vége,
mindannyiszor a bátor szívű inas erős mozgásba lépő
markában végződött, valahányszor arról volt szó, hogy
a pinczében másnak, s nem neki kell lemennie. A hát-
borzongató rejtelynek ilyeszerű kibontakozása a bátor
szívű és leleményes inasnak állásába került, de a pinczében
legalább helyreállott a dolgok természeteszerű cse-
des állapota.

— A főispáni kifüzetéstől függő számvévi
és orvosi állomásokra való pályázat határideje december
5-én lévén, figyelmeztetjük erre az érdeklődőket.

— Nekrológ. Czell Antal városi ellenőrt nagy
eszpás érte szorgalmas fiának Benjaminszky János 16-
án történt elhalálásával. Temetése 18-án nagy részvét
között történt, a hellosi új tanya, melynek felépítésén,
széppé tételén a törekvő ifjú annyit fáradozott, lett nyug-
helye is.

— Meghívó. Az alsófehérmegyei történelmi, ré-
gészeti és természettudományi egylet 1889. évi decem-
ber hó 1-én, d. u. 4 órakor Gyulafehérvárra a városház
nagytermében közgyűlést tart, a melyre a t. tagok tisz-
telettel meghívotnak. A közgyűlés tárgysorozata: 1) El-
nöki megnyitó. 2) Titkári jelentés. 3) Pénztári jelentés
és a számadások megvizsgálása. 4) Veszely Károly fel-
olvasása: Igaz-e, hogy a szentimrei csata Nagyszében
alatt vívatott? 5) Választások. 6) Indítványok. A köz-
gyűlést megelőzőleg d. e. 10 órakor választmányi gyűlés
tartatik. Gyulafehérvár. 1889. november 15. Csató János
elnök. Pál István titkár.

— Nyilvános számadás. A szegény tanulókat
segélyező kör t. hó 9-én tartott táncestélyen felülfizetni
sziveskedtek: Br. Kemény Kálmán 3 frt 50 kr., Bene-
dek Samuel 2 frt., Munkácsy Zsigmond 1 frt., 50 kr.,
Szilágyi Farkas, Ifj. Kiss Károly 1 — 1 frt. Sombay
Sándor, Dozsa Miksa, Benedek Károly, Grünfeld Dávid,
Özv. Grünfeld Leopoldné, Cseh József, Cirner J. József-
né, Br. Banffy Kazmár 50 — 50 kr., Reich Mihályné
30 kr. Fogadják a szives adakozók halás köszönetemet a
kör nevében: Ifj. Czirner.

* Rendkívüli kedvezmény lapunk előfizetői részére.
40 kötet regény 40 forint helyett 10 forintért. Hogy lapunk t.
előfizetőit a téli hónapokra érdekes olvasmányokkal ellássuk, viszon-
dízózzal szerződünk egy fővárosi kiadóval, ki az általa kiadott
legújabb regényeiből — mind a legjellegesebb íróktól — egy kis
készetet előállítási áron becsatolt rendelkezésünkre. Magunknak
ebből külön hasznót nem óhajtván, hogy t. előfizetőinknek ebben is
szolgálatot tegyünk ugyanily poton olcsó áron becsajjtjuk ezeket t.
előfizetőink rendelkezésére. De csak korlátozott számú példányokkal
rendelkezvén, előfizetőinket saját érdekükben a megrendelések gyors
beküldésére kérjük, mert ez olcsó árak mellett — 1 frt bolti árú
kötetet 25 krajczárért! — Kis könyvkészletünk előreláthatólag rövid
idő alatt ki fog fogyni. 10 frt-ért megrendelhető a következő 15
regény, összesen 40 kötet. (A könyvek újjak, tiszták, felvagatlanok.)
Hugo Victortól „A párisi Notre-Dame templom” (képekkel) 5 kötet.
Hugo Victortól „Egy halálra ítélt utolsó napja” (képekkel) 1 kötet.
Hugo Victortól „Claude Gueux” (képpel) 1 kötet. Claretietől: „Noris”
3 kötet, Dumas Sándortól: „A jósóné”, 1 kötet. Montépiintől: „Gyilkos
királyné” 4 kötet. Motépiintől: „A tolvaj leánya” 3 kötet. Montépiintől
„Valentine férjei” 3 kötet. Motépiintől. „A szép özvegy” 2 kötet.
Richebourgól: „A szép énekesnő” 3 kötet. Sauniéretől „Tengeri
dráma” 2 kötet. Szirventől: „Két férj” 2 kötet. Zacconetól „Egy
szép nő regénye” 2 kötet. Woodtól „A vörös nyakkendő” (képpel) 5
kötet. Wilkie Collinstól „A verpád” (képpel) 3 kötet. Mind a 15
regény (összesen 40 kötet) egyszerre rendelve 40 frt bolti ár helyett
csak 10 frt. F regények külön is megrendelhetők kötetenként 35
krajczárral. A megrendelések

CSARNOK.

Meteorologia az éjszakamériai Egyesült Államokban.

A washingtoni központi meteorologiai jelző intézet
alatt álló sűrű hálózat, szervezet és működés tekintetében
annyira különbözik a mi, europai időjelző állomásainktól,
hogy nem lesz talán érdektelen olvasóink előtt egy pár
sorban, röviden vázolni a különbséget, a mint az a
„Wetter” című folyóiratban is ki van mutatva.

Kilencz millió négyszög km-nyi terület az, melyet
naponként többször fut be az időjelző távirat; ehhez
járul még a Nagy Tavak és az atlanti oceáni tengerpart
szintén sűrű hálózata a hajózás érdekeinek szolgálatában.
Ily óriási feladat pontos teljesítése csak szigoru rend és
ellenőrzés mellett teljesíthető. Innen van az, hogy az
időjelző intézet egészen katonai szervezeten alapszik.
hogy először a hadügyminiszter alá rendelték, s hogy
még ma is sok tényleges katona szolgál hivatalnokai
között. Az előnyek, mit a katonai rend nyújtott, meg
volt az árnyoldala is, mert háttérbe szorult a dolog elmé-
leti tudományos czélja, csak mióta (1887) H a z e n és
G r e e l y állottak a jelzőintézet élére, szűnt meg a
nagy intézet meddősege tudományos érdekek tekinteté-
ben is.

Ez intézet csirája meg volt már 58-ban, de a
polgári háboru egy időre elfojtotta. C l e v e l a n d ta-
nár volt az első, ki 68-óta államsegély nélkül már távi-
rati időjelzéseket küldözgetett, s ki még most is egyik
legtevékenyebb tagja az 1870 nov. 1-én, ezelőtt tehát
épen 19 évvel megalakult nagyszabásu intézetnek.

Egyik előnye a nagy pontosság. Minden állomáson
a washingtoni középidő szerint kell észlelni, hogy az
egyidejű észleletek tökéletes képet adhassanak, de azon-
kívül a helyi idő szerént is, hogy a localis éghajlati
viszonyok is tanulmányoztassanak. Természetes, hogy így
sokkal több dolga van az amerikai meteorologusnak,
csak hogy díja is van 1—2 ezer forint. S bár a hivatalos
állomásokon kívül 288 önkéntes is szolgál, az összes
kiadás évenként valami 1 millió dollárra rug, miből
csak a félig ingyenes, félig leszállított áru táviratozásra
mástélszázézer dollárt költenek.

Egy másik érdekes sajátossága az amerikai rendszer-
nek a táviratok körözése, mi feleslegesé teszi a köz-
pontból külön — külön minden állomásra megtáviratozni
az időjárás tényezőinek állását. Ilyen köröző állomás-
hálózat 27 van, melyek közül leghosszabb a Chicago —
S. Franciscoi, valami 3760 km-el. Ezeknek a segítség-
vel pár óra alatt a legtávolabbi, legeldugottabb helysá-
geeske is olvashatja a jelentést, vagy is a jövő időjárás
jelzését.

Renkívül ügyes a jelekkel való értesítés. Négy
majdnem 2 méter hosszú és széles zászlóval ki tudják
fejezni az időjárás minden fontosabb változását. A fehér
— derült, a kék — eső, a fekete — kisebb hőmérsék-
változás 3 C°-ig, a fehér közből feketekoczkával — nagy-
mértvű hőmérsékváltozás, 8 és több foknyi lehülés. Ezeket
egy hosszú rudra huzzák fel, s hogy milyen sorban, az
is megfigyelendő. Továbbá árákják a hasonló színű korong-
okat vasúti vonatokra, teherszállító kocikra is, hogy a
közönségnek minél nagyobb rétegében jöjjön tudomására
a várható idő, esetleg veszély. Például midőn a nary-
mértékű hőmérsékshullás van jelezve, főleg téli időben,
ember — állat egyaránt otthon marad, szünetel az iskola,
óljában pihen a teherhuzó állat. Mert ha 25 — 30 fok-
kal hull a hőmérsék és sziporkázik a jégtű az éjszakai szél
dühös rohamaira, nem marad életben semmi, mi akkor
épen uton van. 1888 jan. 11-én is dühögött egy ilyen
u. n. „blizzard” s csak félkilométerre eltávozó iskolás
gyermeknek nem tudták többé megtalálni a hazavezető
utat s pár óra alatt a retentő éles hideg áldozatai let-
tek: Ugyanekkor 200-an pusztultak el. Ez azon a télen
történt, midőn nálunk is 30 38 C°-nyi hideg deresztet-
te a világot. Ilyen borzasztó hőmérsékzuhanásból az éj-
szaknyugati államokban többévi megfigyelés átlaga szer-
ént január minden 5-ik napjára esik, egy.

A rendszer, mindennapi jelzésen kívül idő-zakonként
egy-egy területre külön figyelmeztetések is mennek, pl
fagygyert acukor, gypsjutermelőknék; narancskerteknek,
áradásért a nagyobb folyók mentén lakóknak stb. stb.
A tengerpartokon pedig a viharjelzések korai megérkezé-
se ment meg tömérdek emberéletet, hajót portékát a
biztos elpusztulástól. Pl. 1888-ban egyik sziget mellett a
jégtorlódásból 50 hajót mentettek meg a távirati jelzések
a révéből kieszitő mentőhajók.

Es aztán a jóslatoknak, figyelmeztetéseknek nem
csak hogy tökéletesen beteljesedik 75 — 80 %-a, —
hisz a mi jóslatainkból is beteljesedik annyi. — hanem
sokkal határozottabb, részletesebb praktikusabb alakban
és sokkal gyorsabban adatnak közbirra, mint a mi kevés
helyre érkező, homályos irányú „kiálltásaink.” Pl. 85/86
teien 1065 hőmérsékzuhanást jelző táviratból 911 töké-
letesen megmondta a várt napra megéskezett időjárás
jellegét. Nálunk ennnyire még nem ment a meteorologia.
De vajon a meteorologia nem ment-e? Vagy az egyesek
s államok érdeklődése, nincsen-e még elléggé fölébresztve
az ügy iránt?

KÖZGAZDASÁG.

A bolti csávákról.

(Vége.)

Ha már most azt vizsgáljuk, hogy a porüszög
(Uspiltago segetun Bull) tekintetében az egyes csávázási
módok által miféle eredményeket értek el, azt látjuk,

hogy egyetlen csávázási mód által sem sikerült a ter-
mést a porüszögtől megóvni.

A 14 órán át 1%-os rézgálic-oldatban páczolt buza
két parcelláján termett 17,000 kalász között egyetlenegy
kőszkös sem találtott, dacára annak, hogy a csává-
zatlan parcellán minden 11-ik kalász kőszkös volt,
ugyanazon parcellakon pedig porüszkös volt minden
243-ik kalász, dacára annak, hogy a csávázatlan pai-
cellakon átlag csak minden 121-ik kalász volt porüszkös
Látjuk tehát, hogy a 14 órán át alkalmazott tömény
rézgálic-esáva is csak körülbelül felénnyire volt képes
a porüszköt redukálni.

Ha már most tekintetbe vesszük, hogy a porüszög,
spórák csak egyenkint szoktak a buzamazvakra tapadni,
míg a zsiros tapintatu kőszög, ha az éphéju üszögsze-
mek bármennyire össze töretnek is, mindig egyes cso-
mókat alkotnak; lehetetlen elgondolni, hogy ezen a mag-
vakra elszórtan tapadó porüszög-spórák a rézgálic-oldattal
szemben valamivel erősebb ellentállást tanúsítanak,
mint a kőszögspórák.

A csávázatlan és a többi parcellakon, így a bolti
csávák valamennyi parcelláin is, körülbelül kétszer any-
nyi volt a porüszög, mint a 14 órán át csávázott par-
cellakon, mirt is feltehetjük, hogy a vetőmagban is
voltak porüszög-spórák, a melyek egy részét a tökéletlen
csávázási módok nem voltak képesek előlni, legalább erre
mutat az a körülmény, hogy a csávázatlan és a mosott
buzával bevetett parcellakon, továbbá a bolti csávákkal
kezelt, valamint a 3%-os rézgálic-oldatba bemártott mag-
vak parcelláin termelt porüszkös kalászok száma között
szembeötlő különbség nem volt.

Ámbar a leirt 1886. évi kísérletek a főkérdést illetőleg
— vajon kőszög ellen mint hátnak a különféla eljárások?
— megbízható adatokat szolgáltatnak, továbbá azt is el-
döntötték, hogy a bolti csávák nem bírnak a magvak
fejlődésére mérgezőbb hatással, mint a tiszta rézgálic,
mégis nagyobb megbízhatóság okaért elhatározták, hogy,
minden kérdést illetőleg, némi módosítással, újabb kísér-
letek tetessenek. Ezen módosítás először is abban állott,
hogy kihagyták az erősebb rézgálic-esávák használatát,
továbbá kihagyták a vízben való mosás kísérletét, hanem
ez utóbbi helyett megpróbálták a vetőmagot 1/2%-os réz-
gálic-oldatba mártani. Ugyanis az 1886-iki kísérletekből
kiderült, hogy ha a vetőmag 3%-os rézgálic-oldatba márt-
tatott, ezen eljárással is sokkal jobb eredményt értett
el, mintha a bolti csávák bermélyikével kezeltetett volna.
Most tehát meg akarták azt is tudani, vajon gyengébb
csáva ilyenmü használatával nem érhetnek-e el hasonló
eredményt?

E kísérletek eredménye is az volt, hogy a bolti csávák
csávázatlan parcellákkal szemben, melyek most az előbbi i
évinél is üszkösebb termés adtak, feltűnő hatásal gyako-
roltakide ismét mögötte maradtak a 1/2% rézgálic-oldat
hatásának, ha abban a vetőmag 14 órán át csávázott,
sőt az egyik bolti csávát felülmutta a 1/2% rézgálic-oldat-
nak olynemü használata, midőn ebbe a vetőmag csak
bemártott.

A csávázatlan parcellakon kőszkös minden 3-ik kalász
a 1/2% rézgálic-oldatban 14 órán át csávázott parcellakon
kőszkös minden 8962-ik kalász, a Schönbeck szerével
kezelt parcellakon kőszkös minden 2416-ik kalász, a
Brandl szerével kezelt parcellakon kőszkös minden
118-ik kalász, a Dupay szerével kezelt parcellakon kősz-
kös minden 521-ik kalász, a 1/2% rézgálic oldatban 14
órán át motparcellakon kőszkös minden 184-ik kalász.

A kétévi kísérletekből kitűnik, hogy a csávázatlan
parcellakon kőszkös volt minden 7-ik kalász, a 1/4%
rézgálic oldatban 14 órán át csávázott parcellakon
kőszkös volt minden 8672-ik kalász, a Schönbeck
szerével kezelt parcellakon kőszkös volt minden 1388
-ik kalász a Dupay szerével kezelt parcellakon kőszkös
volt minden 1343-ik kalász, a Brandl szerével kezelt
parcellakon kőszkös volt minden 864-ik kalász.

A kétévi kísérletekből láthatjuk tehát, hogy a bolti
csávák használatának hatása mesze áll azon csávázati mód
hatásától, mely tudományos megfigyelések alapján ajánl-
tatik, pedig a kísérleteknek tekintettel voltak arra hogy
a bolti csávák a rájuk nézve lehető legkedvezőbb körü-
lmények között próbáltassanak ki.

Az el nem tagadható, hogy valamennyi bolti csává-
nak van hatása, mert hisz valamennyinek a rézgálic
egyik főalkatrészét képezi; ha tehát a gazda az egyik
évbén csávázatlanul veti el buzáját, a másik évbén pedig
valamely bolti csávával kezeli és meg lesz az eredmény-
nyel elégedve, s a bolti csávát dicsérni fogja.

Egy csomag Brandl-fele csávában 222 gramot tesz
a rézgálic ha tehát ezt az utasítás szerint 9 liter vízben
oldjuk fel, akkor 2.5%-os rézgálic oldatot.(pontosabban
2.47%-osat) használunk a vetőmag befecskenezésére,
egy csomag Dupay-fele csávában 163 grammnyi réz-
gálic van, ha ezt az utasítás értelmében 8 liter vízben
feloldjuk, akkor 2%-os rézgálic-oldatot használunk a
vetőmag befecskenezésére; a Schönbeck-fele csávában
198 grammnyi rézgálic van, ha tehát a csomag tartai-
mát az utasítás szerint 15 liter vízben oldjuk fel, akkor
a vetőmagot 1.5%-os (pontosan 1.32%-os) oldatba mártjuk

Ime, nagyon könnyen meg van fejtve a bolti csavák hatásának titka. Az üszögspórák egyrészt, s ha éphéjú köuszög-szemek nincsenek a vetőmagban, akkor azt mondhatjuk, legnagyobb részét előli a rézgálicz-oldat, ha ez a spórák érintkezésbe hozatnak az által, hogy a vetőmagrat bemártás vagy befecskendezés által meg-

nedvesítjük. A bolti csavák készítői, jegyzi meg a kísérleti állomás hivatalos jelentése, kihasználják az emberek együgyűségét drága pénzért, szép jelszavak alatt, mint „A tudomány hatalom“ vagy „Győzzön a jobb“, lépre csalják a gazdákat s megakadályozzák, hogy a tudomány vívmánya a maga egyszerűségében hatoljon közéjük.

A bolti csavákban a rézgáliczon kívül található egyéb anyagok használatának, csak arra való, hogy a laikusok előtt felismerhetetlenekké tegyék a keverékeket melyek védjegyek oltalma alatt kerülnek forgalomba. A bolti csavákban a rézgálicz bir csak értékkel, mert csak ez az a szer bennök, mely az üszögspórákat biztosan előli.

Gazdasági vegyesek.

* **A zsírolvasztás ideje** a disznó-öléssel küszöbön levén, időszerűnek tartjuk a gazdaszonyokat a zsírolvasztásnak egy olyan módjára figyelmeztetni, melyet követvén, olyan zsirt olvaszthatnak, melyet vaj helyett is használhatnak. Az olvasztás előtt 1-1 és fél fontnyi darabokba vagdalván a háját, szalonját, vagy más belzsiradékot, (de ez utóbbiakat külön), dobáljuk épp úgy, mint a hígra főzendő tojást, forró vízbe, s hagyjuk ott körülbelül addig, mi alatt a tojás hígra főne, s ezután kiszedve s kihülve, ha kell, még az nap is kiolvaszthatjuk, de jobb, ha másnapra marad. — A ki pedig vaj helyett használandó zsirt akar előállítani, öntse a kiolvasztott zsirt egy hideg vizet tartalmazó tégfa edénybe, de e közben felette óvatosan kell eljárni, mert a zsir erősen serzeg; tehát gondja legyen rá, hogy keze fedve legyen, arca előtt pedig valam üveglemez tartson, és hogy a víz az edényben legalább is 1-2 arasznyi mélységre legyen a szélétől. Az ilyenkor kiöntött zsir előbb aláályed a vízben s e közben átmosodik s aztán a víz tetején újra összegyűlve, megalszik. E zsir aztán úgy kezelendő a használat előtt, mint a vaj. Végül jótékonyan hat a zsir izére az is, ha az olvasztáskor minden 10 font zsirra körülbelül 1 itezo jó tiszta tejet öntünk s aztán ezzel együtt olvasztjuk.

* **Igen jó sonkapácz.** A sonka ize egyrészt a sertésfajtától, másrészt azonban attól is függ, hogy miképen páczolják. A sonkát sokféleképen szokták páczolni majd minden gazdaszonynak más páczolási módja van, a melyet egjobbnak tart. A következő páczolási módon igen finom sonkákat állítanak elő: Miután a sonkákat szép formásan kivágták, melegen besózzák a többi hullal, de nem nagyon s úgy hagyják 24 óráig. Ekkor következőleg készített páczlébe teszik: négy nagy sonkára vesz egy marék koriander- és egy marék fenýomogot (ha lehet, frisset), egy evőkanálnyi finomra tört salétromot, egy jó késhegygyel szaliczilsavat. A koriander- és a fenýomogot apróra megtörök s aztán jól összekeverik a többi szerrel. Most előveszik a sonkát és jól bedörzsölik a vegyülekkel (különösen a csont körül) ott, a hol be van vágva. A jól megdörzsölt és meghintett sonkát kis dezsába rakják szorosán egymásra, ezután deszkát tesznek rá és jó nehez követ. Ha nem eresztenek elegendő levelet, akkor gyenge sóslevet készítenek, melybe egy tyuktojásnyi cukrot vetnek és azzal megöntözik. A sonkának, nagyságához mérve, 3-5 hétig kell e páczban maradnia, minden másnap megforgatják, úgy hogy az, a mi alul volt felülre kerüljön; a ki szereti, néhány gerezd foghagymát is tehet a páczlébe, a foghagymát meg kell nyomni, mielőtt a páczba tesszük. Az ily módon elkészített sonka, ha kellően megfűstölük, egy évig is tökéletesen jó állapotban eláll, csak hogy tavasszal, midőn már meleg kezd lenni, tiszta, szitált fahamu közé ládába kell rakni és hűvös helyre — legjobb jégverembe — eltenni, de ne úgy, hogy a nedvesség érje

* **A boroshordók és palaczkok megtöltése** olyan munka melyet gondosan és ügyesen kell végezni, hogy minél kevesebb levegő maradjon úgy az üvegekben, mint a hordókban. A megtöltött edényeket pedig olyan helyiségbe kell állítani, a melynek hőmérséklete kevésbé ingadozik. A mint ugyanis a hőmérséklet fokozódik, a hordó és a palaczk tartalma kitágul, és pedig annál nagyobb mértékben, minél több levegő van benne. Egy 10 literes hordóból, ha vízzel jól megtöltjük s 10 G. fokkal felmelegítjük, 12 köbcentiméter víz párolog ki; ellenben háromszázszor annyi levegő száll ki belőle, ha levegővel volt megtöltve, hogy kihülvén, ismét ugyanannyi levegőt bebocsásson, Világos tehát, hogy a levegő hatása s azzal a romlás veszélye annál nagyobb, minél több levegő van a hordóban s minél inkább ingadozik hőmérséklete. Legveszélyesebb tehát az erjedés után való idő, midőn a kitorrt bor kihül, összehúzódik s a támadt irt a szénsav nem tölti meg azonnal.

Meteorologiai adatok, nov. 9-15. Nagyenyed.

Idő	Légnyomás közepé m. m.	Hőmérsék C°			relatív ned.esség közepé %	Csapadék összege m m	Megjegyzés	
		közepé	max. a	min. a				
16	78.1	-2.0	+4.0	-6.8	87	-	derős csendes	
17	72.8	-0.8	+2.8	-4.0	93	*0.6	borult	
18	73.4	+1.8	+6.3	-0.6	84	*0.2	boros szeles	
19	76.8	+0.9	+4.0	-4.5	87	dér	csende	
20	79.6	+2.3	+3.8	+0.8	87	-	borult	
21	81.0	+3.1	+4.2	+2.0	74	-	"	
22	80.6	+2.9	+4.0	+2.2	84	-	"	
Egész hétről		77.5	+1.4	-4.1	-1.5	87	1.9	boros
Előbbi hetekből középérték		+8.5	-1.5	-1.6	-1.9	+2	-1.1	

A jövőben valószínű időjárástovábbra is száraz csendes, később havas csapadék.

Küzl dr. F. D.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.
Kiadótulajdonos: **WOKÁL JÁNOS.**

Alsófehérmegye főispánjától.

Pályázat.

Sz: 440889. főisp.

A kormányomra bizott Alsófehérvármegyében küszöbön álló általános tisztujtás alkalmából — az 1886 évi XXI-ik t. cz. 80 §-ában gyökerező jogaim alapján, az alábbi kinevezésem által beöltendő állomásokra ezennel pályázatot nyitok:

- 1., Központi főszámvevő, javadalma 1000 frt. fizetés és 150 frt. lakpénz.
- 2., Központi alszámvevő, javadalma 650 frt. fizetés és 150 frt. lakpénz.
- 3., Vármegyei tisztí főorvos, javadalma 900 frt. fizetés és 200 frt. uti átalány.
- 4., Árvaszéki nyilvántartó (közgyám) javadalma 650 frt fizetés, 150 frt lakpénz.
- 5., Központi álatorvos, javadalma 450 frt fizetés és 200 frt. utiálatány.
- 6., Közigazgatási gyakornok, a verespataki járásban javadalma 300 frt. fizetés és 60 frt.. lakpénz.
- 7., Négy járási orvos, a marosújvári, a magyarigényi, a kisenyedi (székhely Koncza) és az alvinczi szolgabirói járásban javadalma egyenkint 400 frt. fizetés, és 150 frt. utiálatány.

Pályázni ohajtókat föl hívom, hogy az 1883 évi I. t. cz. határozmányai szerint felszerelt és okmányolt folyamodványaikat hozzám folyó évi december hó 5-éig nyujtsák be, később érkező pályázatokat nem veszek tekintetbe.

Nagyenyed 1889. november hó 14-én.

Br. Kemény Kálmán, főispán.

5922/1889 tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság által az Albina takarékos és hitelintézetnek Gregus Mihaila elleni ügyében végrehajtható kérelmére a végrehajtási árverés 25 frt 26 kr. tökérvétel és ennek 1886. évi szeptember hó 8-ik napjától járó 8 % kamatai, 7 frt 20 kr. perbeli, 5 frt 5 kr. végrehajtási, már meg lapított; valamint 6 frt 10 kr. árverési ügy jelenlegi 3 frt 50 kr. és a még felmerülendő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Gregus Mihailának az ohabai 70. sz. tjkönyvben A +1-4 7. 8. 10.—17. 20.—23. és 25. rendszám alatt foglalt ingatlanaira 1384 frt megállapított kikültási árban elrendelte.

Az árverés 1889 évi december hó 20-ik napján délellőtt 10 orakkor Ohába község házánál fog megtartatni. Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben, vagy ovadék képes értékpapírban letenni. Vevő köteles a vételárt az árverés jegerőre váltta után 3 egyenlő részben, 20, 40 és 60 nap alatt, minden egyes részlet után az árverés napjától számítandó 6%-os kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál, mint birói letéti pénztárnál lefizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen, kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóságnál és Ohába a község elöljáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbiróság, mint tkönyvi hatóság Nagyenyed, 1889. szeptember 27-én

Csegezi, kir. albiró.

Megjelent uj könyvek és az ünnepekre alkalmas ifjusági iratok

K A P H A T Ó K

WOKÁL JÁNOS

könyvkereskedésében N.-ENYEDEN.

A prózai műfajok elmélete. Irta: Acsay Ferencz, ára 5 frt.

Mikszáth Kálmán. Pipacsok a buzában. 18 elbeszélés, ára 2 frt.

Huszonöt év Márkusfalva életéből. Elbeszélés a magyar nép számára. Irta: dr. Lendvay Benő, ára 30 kr.

Az Atlasz család, regény, irta Csiky Gergely, ára 2 frt.

A Balaton és vidéke, irta dr. Sziklay János, megjelenik füzetekben, egy füzet ára 40 kr.

Döntvénytár. A magy. kir. Curir, a budapesti kir. ítélő tábla és a pénzügyi közigazgatási bíróság elvi jelentőségű határozatai. Uj folyam XXIII. kötet, ára 2 frt.

Tárgymutató, a Döntvénytár XI.—XXII. kötetéhez, ára 2 frt 80 kr.

Népszerű magyar levelező és házi ügyvéd, vagyis mindennemű viszonyokban előforduló levelek és okiratok szerkesztésére vezérlő segéd kézikönyv számos példakkal felvilágosítva, szerkeszté Farkas Elek, Tizenkettedik javított és a motsáni viszonyokhoz alkalmazott kiadás, ára kötte 1 forint.

Magyar-német és Német-magyar szó tá r. Közhasználatra irta Füredi Ignác. I. rész magyar-német. II. rész német-magyar, egy rész ára 1 frt., a két rész egybekötte 3 frt.

Magyar-német és német-magyar zsebszótár Közhasználatra irta Füredi Ignác. I. rész 60 kr, II. rész 60 kr. A két rész egybekötte 1 frt 60 kr.

Elemi fizika, polgári fiúiskolák számára irta Kont Gyula, harmadik teljesen átdolgozott kiadás, ára 1 frt.

Természetráajz, elemi felsőbb népiskolák számára, irta dr. Róth Samu, ára 80 kr.

Szaváló-könyv. Szaválásra legalkalmasabb költői és prózai művekből összeállított gyűjtemény, ára 80 kr.

Magyar képes ABC, szép képekkel ára 50 krajczár.

Minden országbeli katonák. Kis vitézek képes könyve, ára 50 kr.

A kis Bandi festészeti remekei, ára 50 kr.

Jó gyermekek időtöltése. Magyarázó versekkel kísért 40 színnyomatu képbén feltüntetve, ára 80 kr.

Kókuszk-pókusz! Bűvös képes könyv elváltozásokkal, ára 1 frt 40 kr,

A gyermekvilág legszebb képek könyve, ára 50 krajczár.

A kicsinyek képes könyve, szöveggel ára 35 krajczár.

A képkedvelő, elszakíthatlan képeskönyv, ára 1 frt 50 kr.

Ajánlom a hosszú téli estékre jól berendezett

kölcsön-könyvtáramat

mely áll 3200 kötet magyar és német könyvből. A beállítás mindennap megtörténhetik. — S részvényidj nagyon csekély. Vidéki olvasók kedvezményben részesülnek.

Nemkülönbén ajánlom

könyvkötészetemet

melyben mindennemű könyvkötői munkák felvállaltatnak, jutányos áron és gyorsan teljesíttetnek.

Ny. Wokál Jánosnál Nagyenyeden 1889.

Szerl...
A KIA...
lap sz...
közlet...
K...
Wokál...
az elő...
bírma...
Kézirat...

Várm...
ujtás hatá...
vén ki, az...
intézte a...
Várm...
mapon tar...
hogy a va...
végett a...
h ó 12-...
Tá...
1., a...
a kijelöl...
2.,...
hat évre...
állomások...
az a...
a tisztí f...
árvaszéki...
tárnoki...
kis-enyed...
és veres...
szolgabiro...
A ti...
XXI. t. c...
tagot eze...
d. e. 9 c...
Nag...

Vég...
megérkez...
podott m...
mindenne...
A markot...
alj parat...
négy szá...
eleve az...
tiszt a k...
csira raka...
rövidebb...
Rövid idő...
tak. Feh...
és körül...
a főzés...
legénység...
jantás, eg...
hetett az...
ség örsz...
verények...
lehetett...
hol erős...
jányt, a...
az éj ho...
szerint...
figyelme...
ki onnar...
vére ké...
Miután...